

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ד' אייר תשע"ט | דף היומי בבלי: בכורות כב.

דף היומי בהלכה: מסעיף ו' עד סעיף ח'.

מוסר: חפץ חיים כלל ד' אות י"א עד אות י"ב.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

"יותר לא אזרוק עליך פצצות", הבטיח הדיין לראש הממשלה | המורה שהבריח ילדים ממחנה העולים בבית-ליד | "כך זכיתי ללמוד בחברותא עם מרן הגר"ח קנייבסקי במשך 8 שנים" | מהו הסימן לזכור באילו שבתות מתחילים מחזור חדש של פרקי אבות? | 1631

על דא ועל הא

**"שמעתי ביום השואה שמישהו אמר, שכעת
אנו בטוחים שעוד שואה לא יכולה לבוא, כי יש
עצמאות ויש מדינה. מה הקשר?? וכי בגלל שיש
עצמאות ומדינה הגויים שונאים אותנו פחות?"**

קטעים מתוך שיחה שנשא הגר"י אדלשטיין זצ"ל בה' באייר תשע"ב

העולם השניה, לא הצליחו למחוק את יפן מעל פני האדמה. הם בסך הכל הרסו שתי ערים, וארה"ב מדינה אדירה. "תכניות כאלה נולדות במוח של ילדים קטנים. כך ילדים מתבטאים. הדיבור עצמו, הוא כבר מסוכן. אבל אם היו מנסים לעשות זאת... וכי יש לך סכנה גדולה מזו? הרי אם עכבר קטן יאמר שיש לו שיני ברזל וינסה להרוג את הדוב ואת האריה, היינו חושבים אותו למשוגע. היה פעם מקרה כזה, שקטן כל כך יצא נגד הדוב, אבל אותו קטן אמר על עצמו: 'אני קטן, אני כלום לא'. היה זה עם גליית הפלשת, שהיה אדם מטריאלי ואמר: 'את מי שלחו נגדי? הרי בדו קרב רגיל שולחים ענק נגד ענק, וכאן שלחו נגדי ילד ננס', ואמר לדוד: בא גש אלי לרגע, את בשרך אני קורע, אני מיד מועך אותך כמו כלום. אמר דוד המלך: 'נכון, אתה צודק, כשאתה בחרב ובחנית החשבון שלך נכון, אבל אני... אני בא בשם אלקי ישראל. מצד עצמי אני כלום לא. ואם האלקים מינה אותי לתפקיד, להילחם נגדך, אז הקב"ה יותר חזק ממך'.

"הלכתי לבית הכנסת המרכזי, ובדיוק הגיע יהודי שהמשיך בדרכו לבית כנסת סמוך. הוא יהודי שהגיע מאיראן, הוא לא נמצא הרבה שנים בארץ. שאלתי אותו: מה אתה אומר על האיראנים?

בימים אלו של השנה נהג הגר"י אדלשטיין זצוק"ל, לבקשת חלק מתושבי רמת השרון, לדבר בענייני דיומא ולהתייחס בהשקפה תורנית צרופה לאירועים והתאריכים שמציינים במדינת ישראל. אחת משיחותיו אלו הובאה בגיליון 'גאון יעקב' (קדושים תשע"ט; מתוך ספר 'גאון יעקב'), ובה מדבר הגר"י זצ"ל בין השאר על תפיסת הביטחון האמתית הראויה ליהודי מאמין, במקום ביטחון של רהב וכזב הנשען על אמונה דמיונית ב'כוחי ועוצם ידי'. "...במשך השנה שמענו דיבורים על הסכנה האיראנית. כאילו שאין מספיק מתח מהסכנה היומיומית, מאלה המתקראים פלשתינים, איננו יודעים אם הם אלה שמגזע הפלישתים הקדמונים או לא, מי יודע... הרי סנחריב בבל את כל העולם. הסכנה היא יום יומית והמתח גדול. ועם ישראל הוא עם חכם ונבון. אבל יש 'חכמים גדולים' שרוצים לפתור בכח עצמם את הבעיות. הקב"ה אומר, וכי אתם מנהיגים את העולם? תנו לי לפתור את הבעיות. "ואיך פותרים את הבעיה האיראנית? אמר אחד מן ה'חכמים' - לנו יש מספיק נשק שאפשר איתו למחוק את איראן מעל פני האדמה. וכי זהו אדם נורמאלי? וכי יש לך שיגעון גדול מזה, לחשוב שאפשר לעשות את זה? אפילו האמריקאים במלחמת

הוא היה כל כך רגוע. 'שטויות', הוא אמר, 'אנחנו עם של הקב"ה' ואנחנו נמצאם תחת הכנפיים שלו. הכל שטויות, איראן או אמריקה. אנחנו עוסקים בשלנו, הולכים לבית הכנסת ומתפללים להקב"ה'. הוא היה כל כך רגוע."

בדבריו התייחס הגר"י זצ"ל גם לגישה מוטעית של 'כוחי ועוצם ידי' בתוך המחנה פנימה, לגורמים שונים שניסו בשעתו להתעמת באופן כוחני מול השלטונות החילוניים.

"הדבר מזכיר לי, שבתחילת השלטון של תש"ח-תש"ט היו גזירות קשות להעביר על הדת. ממש גזירות. כל מי שלא רשם ילדים לבית ספר של אפיקורסות, לא קיבל כרטיס עבודה, והתוצאה הייתה יכולה להיות שימות ברעב. היתה אשה אחת שהתנדבה ללכת למחנה של עולים חדשים ללמד את הבנות שיש אלקים. לא הכניסו אותה. היו גם פעילים שניסו ובאמת גם הצליחו והצילו אלפי ילדים.

"בבית-ליד היה מדרך מטעם הסוכנות, שאלו שמינו אותו לתפקיד לא ידעו שהוא יהודי ירא שמים. הוא עבר את המבחנים שלהם והיה מורה בתוך מחנה העולים בבית-ליד. יום אחד הוא בא לישיבת פוניבז' מבוהל. הוא אמר לבחורים שהילדים שם במחנה העולים הם ילדים תמימים, שלא מבינים כלום, ומחנכים אותם בצורה נוראה, מלמדים אותם כפירה ואומרים שעם ישראל שמר על עצמו בחוץ לארץ ולכן הניח תפילין, אבל בארץ ישראל לא צריך את כל זה, לא צריך להניח תפילין ולאכול כשר, וכך גם המורות היו מלמדות את הילדים. אותו מורה היה מזועזע כשהוא הגיע לפוניבז'.

"שאלנו אותו: 'מה אתה מציע?' הוא אמר שהוא מבפנים מתוך המחנה יעשה תעלה תחת הגדר. 'אתם תבואו בלילה, ואני אדבר עם ההורים שרוצים להציל את הילדים שלהם, ומי שרוצה להציל את הילד שלו הילד יזחל מתחת לגדר'. יומיים לאחר מכן, בא לישיבת פוניבז' והביא את עשרים ילדים, חלקם לאחר גיל בר מצווה. הם אמרו שהם לא התפללו שם תפילת מנחה, כי שם כמובן אין מנחה, אין שום דבר, 'לא נותנים לנו בבית הספר להתפלל'. ראיתי את הילדים שאומרים בישיבה קדושה, קדוש קדוש... באיזו דביקות אמרו קדושה. וכך המורה הזה הציל ילדים רבים בשקט בשקט. היו הורים שהתחננו: תוציאו אותם, תוציאו את הילדים.

"היו שחשבו ששלטון כזה, צריך לצאת נגדו. ובשביל זה התארגנה קבוצה של 'ילדים' חריפי שכל ואמרה: 'אנחנו נפוצץ את בניין הכנסת והכל יהיה בסדר'. הם הכינו פצצה כזו, שכשמתפוצצת היא רק פוצעת ולא הורגת, אינני יודע כיצד זה יתכן. וכשבאו חברי הכנסת לדיונים, בתוך הדיון על נושאי החינוך התפוצצה הפצצה. ומי נפצע? רק אדם אחד נפצע - היחיד שנפצע היה השר הדתי היחידי משה חיים שפירא, שנלחם שכן יהיה חינוך דתי. דווקא הוא. מאז אותו מקרה כבר אי אפשר לזרוק פצצה שם, עשו קיר מזכוכית חסינה. והאם המצב תוקן?... זה אותו הדבר כמו הפצצה

על איראן שרוצים לזרוק".

אגב הוסיף הגר"י וסיפר: "אחד מבני החבורה הזו שזרקה את הפצצה, היה כשרוני מאוד. כשרצה לאחר שנים להיות דיין, בן גוריון הטיל וטו, ולא הבינו למה, כי הוא עבר את כל מבחני הדיינות. בן גוריון אמר: 'הוא רצה להרוג אותי בפצצה שזרק, וכי אני אעשה אותו דיין?!' היה לו לבן גוריון מידע על כל אחד ואחד... אותו רב ביקש פגישה אישית עם בן גוריון והוא שכנע אותו. בן גוריון היה חריף בשכלו, והוא השתכנע שעוד פעם הוא לא יזרוק פצצה..."

"ביקר פעם אצל החזו"א אדם שהיה חכם גדול, רבי יואל טייטלבוים, האדמו"ר מסאטמאר. הוא אמר שצריך במצב כזה לברוח למדבריות. אמר לו החזו"א: אכן, צריך לברוח למדבר, אבל המדבר הוא לא רק כפשוטו, המדבר של הנגב או מדבר יהודה או המדבר באמריקה. המדבר הוא מקום של מסגרת בתוך מקומות הטומאה. להקים שם מקדש, עוד מקווה ועוד מקווה, ללמד תורה לילדים, עוד תלמוד תורה ועוד ישיבה. אלה הם המקומות שבונים את עם ישראל. כך נלחמים עם הכוחות שמתנגדים לקדושה. "אנו אומרים כעת כמו שאמרו חנניה מישאל ועזריה (לנבוכדנצר), 'אנת מלכא', אם למסים וארנוניות - אנת מלכא, אתה מלך. ואם לפגוע בשום דבר בעניני יראת שמים, אז אתה וכלב שווים (רמב"ם, הל' דעות פ"ו ה"א ב ג; תנחומא, בהעלותך ט'). אנו נוהגים בכבוד. מצאנו גם באליהו הנביא שנהג כבוד באחאב הרשע שעבד עבודה זרה, ואליהו לא מרד בו ולא זרק פצצות.

"בשנת תש"ח הייתה מידת הדין מתוחה, ואנו אין לנו מפלט אלא באבינו שבשמים. כמו שאמר היהודי מפרס שפגשתי... 'אני כל כך רגוע'. כמו שאמר דוד המלך: 'אם לא שויתי ודוממתי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי'. 'כגמול' - ילד גמול שרק עכשיו יונק וכעת מתחיל להיגמל, לאכול משהו. כך 'כגמול עלי נפשי' - אנו תינוקות, והתינוק לא מפחד, כי הוא יחד עם אמו. גם אנו יחד עם הקב"ה, וכמו שהתינוק יודע שאמא אוהבת אותו, כך אנו עם הקב"ה. אנו נמצאים בארץ ישראל, לא בורחים. אנו נמצאים כאן עם הקב"ה.

"שמעתי ביום השואה שמישהו אמר שכעת אנו בטוחים שעוד שואה לא יכולה לבוא, כי יש עצמאות ויש מדינה. מה הקשר?? וכי בגלל שיש עצמאות ומדינה הגויים שונאים אותנו פחות? הוא בעצם אמר כל כך נכון: למרות שיש שנאה כל כך גדולה מאז שיש עצמאות, וסכנת השואה יותר גדולה - כי שנאת אומות העולם יותר גדולה; יותר גויים ויותר אומות שונאים אותנו, בכל מקום בעולם; בכל שלושת הדתות של העולם, הנצרות, האסלאם והאלילים, במזרח הקרוב והרחוק, כולם שונאים אותנו שנאה גדולה יותר ויותר - אבל אנו רגועים, כי אנו נמצאים יחד עם אמא שלנו. שכינה לא זזה מארץ ישראל. 'כגמול עלי אמו', אמא שבשמים..."

פנה ר' עזריאל לבחור ואמר לו: "הגד נא יקירי, אם הקב"ה היה מתגלה אליך בכבודו ובעצמו ואומר לך: 'בני אהובי, אנא ממך, אולי תוכל להעניק לי סיגריה אחת?'... האם היית נותן לו?"

"בכל פעולה קטנה והתאפקות אחת, אנו כמגישי 'מנחה' בצדקה לצורך כל העולמים"

עתה סיגריה זאת אשר בידך - ובאם תעצור בנפשך זה עתה ולא תעשן את הסיגריה שבידך, הרי הנך כנותן אותה במתנה גמורה לריבון כל העולמים!".

נתרגש הבחור מדבריו אלו ומיהר להשליך את הסיגריה מידי, ומ'קרבן' זה בא לבסוף להיות בעל תשובה שלימה! וללמד על הכלל כולו יצא, שלא דווקא על חילול שבת קודש - אלא בכל פעולה קטנה והתאפקות אחת הרי אנו כמגישי 'מנחה' בצדקה לצורך כל העולמים, והרי הוא שש ושמש כביכול בהקרבה פורתא של בניו רחומיו, והיא השער להכנס בו ולהתקרב אל ה'.

(הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, באר הפרשה קדושים תשע"ט)

פעם ישב הגה"ח רבי עזריאל טאובר זצ"ל עם קבוצת בחורים במשך כל ליל השבת, כשהוא מחדיר בהם דברי חיזוק ויראת שמים. והנה אחר גמרם ראה ר' עזריאל מחזה נורא - שאחד מהבחורים מוציא מכיסו סיגריה ועומד להדליקה באור, להעלות עשן בעצם יום השבת קודש רח"ל.

פנה אליו ר' עזריאל ואמר לו: "הגד נא יקירי, אם היה הקב"ה מתגלה אליך בכבודו ובעצמו, ואומר לך: 'בני אהובי וחביבי, אנא ממך, אולי תוכל להעניק לי סיגריה אחת' - האם היית נותן לו?" ויען הבחור ויאמר - "ודאי שהיית נותן לו, ואפילו אם היתה זאת הסיגריה האחרונה שברשותי".

אמר לו ר' עזריאל: "דע נא, כי בורא כל עולמים ביקש ממך זה

"אני", הצביע הגוי על עצמו, "איני מבין הרבה בדת היהודית, אבל יש לי חברים מבורו פארק, יהודים אורתודוקסים כמוך, שבכל חודש אוגוסט אינם מגלחים את זקנם מטעמי דת..."

היהודי שלמד על בשרו שלעולם אי אפשר להפסיד מהקפדה על מצוות התורה

שהפגישה נקבעה יומיים לפני תשעה באב, וגרשון חשש שדווקא בשל כך הוא עומד לפספס את הזדמנות חייו. "בימי בין המצרים", שח לחברו, "אנו נוהגים שלא להתגלח. תאר לך את המנכ"ל המצפה להיפגש עם מי שעתיד להיות קבלן השיפוצים שלו, זה שיהיה אחראי על פועלים רבים ועל נכסיו הרבים שבתוך הדירות, והנה לפתע יכנס אל משרדו טיפוס מבולגן עם זיפים על פניו. לא, איני מסוגל לחשוב על כך שבשל עובדה זו אחמיץ הזדמנות נדירה ומיוחדת". התלבטות נוספת עמדה בפניו של ר' גרשון, שמא אין הוא רשאי לקיים את הפגישה כלל ועיקר, שהרי אסור לסכם עסקאות בתשעת הימים.

לאחר התלבטויות והתחבטויות סיכמו השניים כי יפנו אל פוסק הדור הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל וישטחו בפניו את בעייתם, ונראה כיצד יפול דבר. השניים פנו אל הגאון ושטחו בפניו את הבעיה, כאשר ר' גרשון מתאר בפני הגאון את מצבו

ופאת זקנם לא יגלחו (ויקרא כא ה)

באחד העיתונים בארה"ב במדור 'דרושים' הופיעה מודעה: "דרוש סייד מקצועי ומנוסה לאירגון ולפיקוח על צוות פועלים. קורות חיים והמלצות חובה". יהודי כשם גרשון קרא את המודעה בעיון. הוא היה סייד מקצועי, והצעתו של המיליונר ממנהטן שביקש לשפץ בנין דירות מפואר, היוותה עבורו את חלום חייו.

הוא החל לחייג לכל מכריו על מנת לקבל המלצות, וכל אלו שאכן השתמשו בשירותיו שמחו לשלוח אליו את המלצותיהם. בחשש גדול מילא את טופסי המועמדות למכרז הגדול. אך פרט אחד היה נראה בעיניו שולי ומיותר. מדוע עלי לציין שאני יהודי אורתודוקסי? מה זה יכול להוסיף לי אצל המיליונר הגוי הזה? שאל רטורית ושיגר את המכתב בדואר אקספרס.

כנראה שההמלצות והתשבחות עשו את שלהן, וגרשון הוזמן אחר כבוד לפגישה עם המיליונר בכבודו ובעצמו. דא עקא,

הכלכלי הקשה.

תשובת הגאון לא איחרה לבוא. "מאחר שמדובר במצב של פיקוח נפש לך ולמשפחתך, אני מתיר לך לסכם את העסקה בתשעת הימים. עם זאת, לשאלתך השניה, כיהודים מאמינים בני מאמינים סמוכים ובטוחים אנו שכל נזק לא יארע לנו מקיום מצוות התורה. אדרבה", אמר הגאון, "ההקפדה והעקביות בשמירת המצוות וההלכות, הן הן השומרות עלינו ומחזקות אותנו על כל צעד ושעל".

דברים כדורבנות, אולם בבוקר יום הפגישה, כשגרשון הריץ במוחו שוב ושוב את התסריט שבנה לעצמו כיצד יראה כל שלב בפגישה, פעם לבו בחזקה כל אימת שאצבעותיו נתקלו בזיפים שעטרו את פניו. לאחר הסנות קלה יצא עם פנים אדומות מבושה אך מגולחות... לילדיו ההמומים הסביר: "יש דברים שאין להם הסבר"... בטוח בעצמו ובהמלצותיו ניגש למפגש היכרות עם המנכ"ל.

"סלח לי מר גרשון. אתה יודע, אני מחפש אדם מהימן ובעל מקצוע שיכול למלא תפקיד מורכב ומסובך הדורש מיומנות רבה. האם אתה מסוגל לכך?". גרשון, שהכין את עצמו לכל

סוגי השאלות שהעלה על דעתו, שלף מיד תשובה מהוקצעת ומרשימה. אך בעוד המילים מתגלגלות מפיו בשטף, הבחין שעניו של המיליונר בולשות את לחייו.

"עדיין לא ענית לי מנין לי הביטחון שאני יכול לסמוך עליך ולהפקיד בידך דירות פאר על כל הרהיטים היקרים שבהן?", הטיח בו האיש שישב מולו. "קיבלתי עליך המלצות רבות, ואחת מהן ציינה שאתה יהודי אורתודוכסי הנאמן למצוות דתו. אני" הצביע הגוי על עצמו, "איני מבין הרבה בדת היהודית, אבל יש לי חברים מבורו פארק, יהודים אורתודוכסים כמוך, שבכל חודש אוגוסט אינם מגלחים את זקנם מטעמי דת. אתה מתיימר להיות אדם מהימן ואחראי, בזמן שאינך מקפיד על מצוות דתך?!" השניים נפרדו. גרשון המשיך לצבוע גזוזטראות מטות ליפול, אך מאותו יום ואילך מספר גרשון לכל מכריו ומיודעיו את דבר המעשה, תוך שהוא אומר: "עלינו לדעת כי השמידה וההקפדה על אורחות התורה והמצוות לא יביאו לנו כל נזק או הפסד. אני למדתי זאת על בשרי", היה מסיים כשחיוך של אושר יהודי נסוך על פניו.

(אור דניאל' מתוך 'מאורות הדף היומי')

"הוא היה בחור צעיר בישיבת פוניבז', כשדפק ביום בהיר אחד על דלת ביתנו ואמר לאמא בפשטות: 'נפשי חשקה בתורה, רוצה אני ללמוד עם הרב בחברותא'"

הבחור שיזכה לסיים שלוש פעמים את הש"ס עם מרן שר התורה שליט"א

ללמוד בבית המדרש 'לדרמן' בבני ברק, שם היה בין הלומדים יבדל לחיים הגר"ח קניבסקי שליט"א, שאז עוד היה צעיר לימים. וכך הייתי לעיתים קרובות משוחח עמו בלימוד בעניינים שונים ומגוונים. וכך החלה הידידות בינינו, עד ששאלתי אותו אם הוא מעוניין ללמוד עמי. השיבני הגר"ח שליט"א: 'איזה מסכת אתם לומדים בישיבה בזמן הבא?' נקבתי את שם המסכתא שאנחנו הולכים ללמוד בזמן הבא, ואכן התחלנו ללמוד ממסכת זו, וכך למדנו דף ליום מהשעה ארבע בצהרים, עד שזכינו ללמוד שבע דפים ליום, וגמרנו את הש"ס כשלוש פעמים יחדיו. עד נישואיי התמשכה לה החברותא הזאת, כשמונה שנים רצופות".

"נפשי חשקה בתורה"

בספר 'בית אמי' להרבנית ר. צביון תחי', הובאה גירסה שונה מעט בנוגע לחברותא ההיסטורית:

"ידידיו הקרובים של אבא, הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, או אלו שלמדו עמו בחברותא, היו מוכרים לסבא ה'סטייפלער',

ביום ג' דחול המועד פסח ליוו רבים מעמך בית ישראל לצד טובי תלמידי החכמים מהעיר בני ברק ומחוצה לה, את האי גברא רבה ויקירא הגאון הגדול הרב ישראל יפת זצוק"ל, למגירת בני משפחתו ותלמידיו הרבים.

בצעירותו למד בישיבה קטנה 'קול תורה' בירושלים, ולאחר מכן בישיבת פוניבז' בבני ברק, והיה לתלמיד מובהק לראש הישיבה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל, גם לאחר נישואיו המשיך ללמוד בכולל שע"י ישיבת פוניבז'.

הגאון זצ"ל, שהיה מגדולי התלמידי חכמים ומרבני תימן בעיר בני ברק, ושימש כראש כולל בית יוסף כשלושים שנה, זכה ללמוד בחברותא במשך כשמונה שנים עם יבדלחט"א מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א. באחת ההזדמנויות בעת רצון, שח הגאון זצ"ל על השתלשלות הדברים שהביאה לכך, כפי שרשם מפיו אחד מתלמידיו:

"בעודי בחור בישיבה קטנה בישיבת 'קול תורה' בירושלים, בימי בין הזמנים כשהייתי שב לביתי בעיר בני ברק, הייתי רגיל

רכישת ספרי קהילות יעקב

"פעם ביקש חברו של רבי ישראל יפת, הגאון רבי יאיר ישראל זצ"ל, לרכוש את כל ספרי 'קהילות יעקב' שחיבר סבא. סבא היה נמנע מלמכור סטים שלמים, כדי שלא ישכבו הספרים בארון, אלא היה מוכר רק את הכרך על המסכת בה עסק הקונה באותו זמן. אותו חבר ביקש מרבי ישראל שיפעיל בעבורו 'פרוטקציה' אצל סבא כדי שימכור לו סט שלם. ואכן הדבר עלה בידו..."

"באותה שעה לא היה הסכום הדרוש בידיו של הבחור, ורבי ישראל יפת כתב בעבורו שטר ערבות לפירעון החוב ומסרו לסבא. אחר כחודשיים הגיע הבחור ושילם את חובו, אולם סבא שכח להחזיר את השטר, ולרבי ישראל לא היה נעים לבקש..."

"כעבור מספר ימים, בשעה שאבא ורבי ישראל למדו את לימודם הקבוע, נשמעו לפתע נקישות מקלו של סבא, המטפס בכבדות במעלה המדרגות לביתנו. הוא התנשם והתנשף עקב מאמץ ההליכה, הושיט לרבי ישראל את השטר ושח לו בצער רב: "אוי ואבוי! הלוא אסור להשהות שטר פרוע בבית! אוי לי שעברתי על איסור זה!"

(באדיבות מכון שפתי מלך בני-ברק)

וזכו להתקרב אליו בעקבות הקשר ההדוק שהיה בין אבא לסבא. אחד מהם הוא הגאון רבי ישראל יפת (זצ"ל). הוא היה בחור צעיר בישיבת פוניבז', כשדפק ביום בהיר אחד על דלת ביתנו ואמר לאמא בפשטות: 'נפשי חשקה בתורה, רוצה אני ללמוד עם הרב בחברותא'. "אמא נכנסה לאבא ואמרה לו: 'בחור אחד שנפשו חשקה בתורה רוצה ללמוד עמך'. אבא הורה להכניסו, תהה על קנקנו דקה או שתיים והשיב בחיוב. מאז למדו יום-יום במשך כשמונה שנים רצופות... (שנים רבות לאחר מכן, כשהיתה רעייתו של הרב יפת מבקרת אצל אמא, ביקשה אמא ליהנות אותה, ועל כן היתה קוראת לעומתה, כמשחזרת את הפגישה הראשונה: 'נפשו חשקה בתורה... נפשו חשקה בתורה...')."

"בסיום הלימוד היומי המשותף היה הגר"ח שליט"א יוצא אל הכולל ורבי ישראל אל הישיבה. בדרך היה נכנס הגר"ח לבקר את הסבא רבי יעקב ישראל זצוק"ל, כשרבי ישראל מתלווה אליו. כך זכה לחיבה ולקרבה מיוחדת גם מצד מרן הסטייפלר זצוק"ל מדי יום ביומו, וכך היה הגר"ח שואל בשלומו של אביו ומשוחחים מעט בלימוד, כשלאחר מכן היה הרב יפת עולה במדרגות לעבר ישיבת פוניבז', והגר"ח היה ממשיך לכולל חזון איש".

עניינא דיומא

כמה פעמים מסיימים את מסכת אבות במהלך שבתות הקיץ? ומהו הסימן שעל ידו ניתן לזכור באילו שבתות מתחילים מחזור חדש?

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

המקומות, שלא לומר כל שבוע כל מסכת אבות, וכמו שכותב הרשב"ץ (בספרו "מגן אבות" פרק ה כו) שהמנהג בצרפת לקרוא בשבתות בין פסח לשבועות כל שבוע פרק אחד, ולכן הכניסו גם הברייתא של קניין תורה, כיון שיש ו' שבתות בין פסח לחג השבועות, וכן מבואר ב"פירוש רבינו יוסף בן נחמיאש".

ויש שנהגו לקרוא ב' פרקים בכל שבת (ספר "כל בו"), ובספר "מנהגים ישנים" מביא שיש מקומות שבתחילה אומרים פרק אחד בכל שבת ולאחר שסיימו מסכת אבות פעם אחת, אזי בפעם שניה אומרים ב' פרקים בכל שבת עד י"ז בתמוז. וכן היה גם המנהג באשכנז, כפי שכותב המהרי"ל שבפעם שניה אומרים ב' פרקים בכל שבוע, והוא מוסיף שיש נוהגים שבפעם שלישית אומרים ג' פרקים ביחד.

נפ"ש - נשא פנחס שופטים

המנהג הנפוץ הוא, שאומרים כל שבוע פרק אחד, ולפני ראש השנה - כשנשארו רק ג' שבועות ולא יספיקו לסיים עוד פעם את

מנהג ישראל לומר בשבתות הקיץ לעת מנחה פרק אחד ממסכת אבות, כמובא ברמ"א (או"ח סי' רצב, ב). ויש שכתבו הטעם, כיון שמשנה רבינו נפטר באותו זמן, לכן ציוו חכמים שנעסוק במסכת אבות, מפני כבודו של משה רבינו שקיבל תורה מהשי"ת בסיני ומסרה ליהושע והיה המתווך בין הקב"ה ועם ישראל.

במקורות הקדומים מצינו שהמנהג היה לומר בכל שבת את כל חמישה הפרקים, כמובא ב"ספר הישר לרבינו תם" (חלק התשובות סי' מה ו) שמנהגנו לקרות מסכת אבות וגומרים כל הפרקים בשבת במנחה, והברייתא של קניין תורה (הנקראת גם פרק ששי) המתחלת בלשון 'שנו חכמים' לא אמרו. והגאונים רב סעדיה גאון ורב שר שלום גאון כתבו שהמנהג לומר אף הברייתא של קניין תורה בכל שבת, וכן היה המנהג במדינות בבל ספרד ופרובינצא.

אולם ב"ספר המנהג" כתב, שהמנהג הטוב לשנות פרק אחד בכל שבוע ולא כל הפרקים בשבת אחת, וכן נתפשט המנהג בכל

מחזור ("ספר המחכים" עמ' 27). וסימן זה הוא רק בשנה רגילה, אבל בשנה מעוברת אין מתחילים בפרשיות אלו. אבל המהרי"ל מביא הסימן של 'נפ"ש', כסימן מתי מסיימים את פרקי אבות, דהיינו: בפרשת נשא מסיימים מחזור ראשון, ובפרשת פנחס מסיימים מחזור שני ובפרשת שופטים מסיימים בשלישית. ויש שכתבו שדברי המהרי"ל מבוארים ביותר בשנה מעוברת, שאז הסימן הוא לסיום הסדר של פרקי אבות.

להארות והערות ניתן לפנות למכון "המנהג" במייל: hamenhog@gmail.com

כל המסכת - נוהגים לשנות כל שבוע ב' פרקים. וטעם מנהג זה נמצא ב"ילקוט מעם לועז" (פתיחה למסכת אבות), כיון ששיערו חכמים שכל אדם חייב ללמוד המסכתא לכל הפחות ד' פעמים כמו שמצינו אצל משה רבינו שלימד תורה לישראל ד' פעמים ולכן נוהגים ללמוד מסכת אבות ד' פעמים בשבתות הקיץ. ומצינו בספרים סימן כיצד לזכור מתי מתחילים מחזור חדש באמירת פרקי אבות. שהנה אחר פסח אין צריכים סימן, כי מיד בשבת הראשונה מתחילים לומר פרקי אבות, ואחר כך הסימן הוא 'נפ"ש' - פרשיות נ"ש פ"נחס ש'ופטים, שבהן מתחילים עוד

הש"ת היומי

האם בעליה של חנות נאמן לומר על עצמו שהוא גוי, ולפיכך החמץ שהוא מוכר כשר למהדרין?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

מסתמכים על מכירת חמץ. שואל רבי דוד האם המוכר נאמן על עצמו שהוא גוי?

תשובה: הגר"י זילברשטיין שליט"א דן בשאלה כזו בספר הנפלא 'אחת שאלתי' ח"ג שיצא עתה לאור, והשיב שאפשר להקל מכמה סיבות: אחת, שיהודי - אפילו חילוני - לא יכריז על עצמו שהוא גוי; וגם שזה דבר העתיד להתגלות ואין לחוש שמשקר; וגם, שאם באמת הוא יהודי הרי יכול בקלות לעשות מכירת חמץ ולא יסכן פרנסתו. לפיכך ניתן לסמוך עליו ולקנות בלי חשש.

שאלה: רבי דוד שוורץ נקלע באסרו חג של פסח לחיפה, ונכנס לצרכנייה וקנה כמה מוצרים. לאחר ששילם נזכר שלא בדק אם החמץ נמכר לגוי, התחיל לחפש על הקיר אם תלוי אישור מהרב שהחמץ נמכר. המוכר הבחין בחיפושיו, שאל אותו אם נאבד לו דבר מה. אמר לו רבי דוד שהוא מבקש לדעת אם החמץ נמכר כדן.

השיב לו המוכר שהחמץ לא נמכר כיון שהוא בעצמו גוי, והוא הבעלים של החנות, ממילא החמץ מהודר גם לאותם שלא

יארציט הגאון רבי יוסף דב הלוי ב"ר יצחק זאב סולובייציק - ה"בית הלוי" מבריסק

י"ט לעומר

כתב ה"בית הלוי": האהבה לכל אחד הוא מצות עשה ומצות לא תעשה. ונתבאר לנו מדברי הרשב"א טעם לחומר האיסור דלא תשנא, כי אחרי שהשי"ת בראו ואוהבו וקראו בני בכורי, אם כן האיך יעזי האדם לשנוא בניו ואוהביו של המקום ב"ה, ומי ששונא בנו ואוהבו, הוי כאילו חלילה שונאו.

(בית הלוי עה"ת - ליקוטי מאמרים עמ' יא)

נשתדל להתרחק מקפידות ושנאה כלפי אחרים שהרי כל יהודי הוא אוהבו של הקב"ה

מפתיע: למי מאלפי המכתבים עונה מרן הגר"ח קנייבסקי ראשונים לפני כולם

צריך לכבד את הכהן גם שלא בפניו, אזי יצטרך המשיב להשיב קודם לכהן, למרות שבסופו של דבר יגיעו כל המכתבים כולם לדואר ביחד.

אך אם במקרה זה אין מצוה של "וקדשתו", כיון שאין הכהן נמצא לפני האדם, אם כן רק כשכתיבת המכתב תביא לכך שהמכתב יגיע לכהן לפני האחרים, צריך להקדים את השבת המכתב לכהן. וזה מהדין האחר של דיני קדימה לכהן בכל עניני טובה. אך אם מבחינת שליחת המכתבים והדואר, יגיעו כולם בשווה, אז לא שייך לכבד את הכהן בעצם כתיבת מכתב אליו לפני האחרים, כשהוא עצמו אינו יודע מכבוד זה ואינו מתכבד בכך. ואכן זכיתי שמרן שליט"א פילפל עימי בענין, ולענין זה הסביר שהוא מקדים את הכהנים, מפני שלפעמים קדימות ענייתו למכתבים, גורמת שהמכתבים נשלחים לכהנים לפני הישראלים.

בפרשת השבוע נלמד על קדושת ורוממות הכהנים ועל המצוות והאיסורים המיוחדים שניתנו לכהנים. לא רק אנו, שומרי התורה, המאמינים בני מאמינים, יודעים על מעלת ויחודיות הכהנים, אלא כך הוברר בכל רחבי תבל, בעשרים השנים האחרונות. במחקר גנטי שנמשך מספר שנים, נמצא גן משותף אצל כהנים. 70-80 אחוז מהם נושאים ב-D.N.A. (די.אן.איי.) שלהם גן משותף בשכיחות גבוהה. הגן המשותף נמצא אצל כהנים אשכנזים וספרדים, מרוקאים ותימנים, כהנים מתוניס וגם מפולין וליטא, מהונגריה ומכורדיסטן.

ד"ר אברהם עמאר, מנהל היחידה לסיווג ותאום רקמות, ומאגר מידע לתורמי מח עצמות בבית החולים הדסה עין כרם, מספר שנמצא גן משותף אצל כהנים ללא הבדלי מוצא, אשכנזים וספרדים, תימנים, רוסים ותוניסאים. 70-80 אחוז מהם נושאים ב-D.N.A. שלהם גן משותף בשכיחות גבוהה שאין כמוה בשום קבוצת אוכלוסיה אחרת.

אצל יהודים שאינם כהנים, ואצל גויים, אפשר למצוא את הגן הזה בשכיחות של 5% בלבד. הגן הזה מעיד על היות הכהנים בני אותה משפחה, צאצאי של איש אחד שהוא אבי המשפחה, כשכל הקורא בתורתנו הקדושה יודע שהכהונה החלה באהרון הכהן, וכל בניו אחריו הם כהנים.

המחקר נערך על ידי ד"ר ד. גולדשטיין מאוניברסיטת אוקספורד, וד"ר ת. בן עמי מבי"ח רמב"ם בחיפה. ראש הפרוייקט

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א מנהגו של רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א הוא למיין בעצמו את מאות מכתבי השאלות שמקבל ומשיב עליהם, בקדימות של תלמיד חכם, כהן, לוי וישראל, וזהו מפני שמרן שליט"א סבור שמדין "וקדשתו" יש להקדים את הכהנים גם במשלוח מכתבים.

אנו נקרא השבת בפרשת השבוע את הפסוק "וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב". ואמרו חז"ל (גיטין נט, א): "וקדשתו לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון". מדברים אלו, וממקורות נוספים בש"ס שמובאת הלכה זו, נראה שצריך לכבד את הכהן דוקא בפניו, אך לא כשהכהן אינו עומד לפניו.

הגאון האדר"ת זיע"א, רבה של פוניבז', מיר וירושלים, כותב בספרו "חשובנות של מצוה", שהוא תמה על דברי ידידו, רבינו בעל החפץ חיים זיע"א, הכותב שהמדבר לשון הרע על כהן, עובר על מצות עשה של "וקדשתו". והדברים אינם נראים, כיון שלא שייך לכבד אדם שלא בפניו.

המעין בספר חפץ חיים יראה שרבינו החפץ חיים עצמו נגע בנקודה זו החפץ חיים כותב בספרו שאם מדבר לשון הרע על הכהן, והוא גינהו בפניו, עובר על "וקדשתו". הרי שהחפץ חיים בעצמו סבר כך, שעיקר מצות "וקדשתו" נאמרה רק כשהכהן נמצא בפניו, אך לא כשמדבר לשון הרע שלא בפניו. ואמנם ב"באר מים חיים" כתב שאפשר שגם שלא בפניו עובר איסור, שכיון שראינו שכל כך הקפידה התורה על כבוד הכהן, אפשר דבזה שמטה אוזנו ושומע את בזיונו או מחרפו שלא בפניו, עובר ג"כ על מצוה זו.

לפני שנים, שאלתי את רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א לפרש מנהגו, להקדים ולענות בתחילה לכהנים על מכתבי שאלותיהם, שברי בפשטות שייכת מצוה זו רק לכבד את הכהן בפניו, אך לא כשהכהן לא נמצא לפניו. גם כדברי החפץ חיים שכשמחרף את הכהן בפני אחרים, עובר על מצוות "וקדשתו", אך לא מצינו שצריך לכבד את הכהן כשהאדם נמצא בינו לבין עצמו, ללא שום אדם אחר וללא הכהן.

ההשלכה ההלכתית בדבר תהיה אם יש לפני אדם מספר מכתבים והוא מתכוין לשולחם בדואר בבת אחת, אזי אם יש בקדימות מכתב הכהן משום "וקדשתו", מצד האדם, שהישראל

והנה גילוי מסעיר, עליו מספר ד"ר אברהם עמאר. מדע הגנטיקה יודע לספר לנו כי הגן משתנה שינוי זעיר כשהוא עובר מדור אחד למשנהו. שינוי זה ניתן לצפייה ועקב כך אפשר לקבוע לפי גודל השינוי כמה דורות עברו מאבי המשפחה, בעל הגן המקורי.

כל ילד שלמד חומש-רש"י בחיידר אינו זקוק כמובן למחקר מדעי כדי לדעת שאהרן הכהן היה בן 83 בזמן יציאת מצרים, והוא אבי כל הכהנים. ובכל זאת, אנו מעט סקרנים לראות אם גם מומחי הגנטיקה יגיעו לאותה מסקנה. ובכן, המחקר המדוקדק העלה כי בממוצע עברו מאה ושישה דורות מאבי משפחת הכהנים עד היום. כדי להגיע אל אבי משפחת הכהנים. עלינו להכפיל מספר זה באורך שנותיו של דור אחד. זה כמובן אינו מספר אחיד, כי כהן אחד נולד לאביו בן העשרים בעוד כהן אחר נולד לאביו בן הארבעים.

נהוג לחשב שלוש שנה בממוצע כשנות דור. מכפלה של 30 שנה ב-106 דורות שווה 3160 שנה, בעוד יציאת מצרים היתה לפני 3300 שנה לערך, החישוב (הממוצע) של המחקר קלע כמעט בדיוק לימיו של אהרן הכהן כפי המובא בתורתנו הקדושה. לא מפיהם אנו חיים, אך אין ספק שמדובר במחקר נפלא.

(מתוך 'יתד נאמן' יום רביעי ג' אייר ע"ט)

בארץ הוא פרופסור קרל סקורצקי (ראש המחלקה לנפרולוגיה בביה"ח רמב"ם וראש המחלקה לביולוגיה מולקולרית בביה"ס לרפואה) פרטי המחקר שפורסמו בכתב העת המדעי NATURE מאשרים את הידוע לנו כבר מהתורה הקדושה על משפחת הכהונה, ועל ההשתייכות אליה העוברת מדור לדור רק מאב לבן וממנו לבנו וכן הלאה. בת כהן שבעלה אינו כהן, בניה אינם כהנים. ואכן, ואכן אצל בנים אלו לא ימצא הגן המשותף. הסיבה המדעית לכך פשוטה: הגן המשותף הזה נמצא בכרומוזום Y. כרומוזום זה נמצא רק אצל האנשים ולא אצל נשים. את הכרומוזום מקבל הילד בתורשה מאביו בלבד, ואותו הוא יעביר רק לבניו. רק נכדים מצד אביהם נושאים את הגן המעיד על השתייכותם למשפחת הכהנים. הקביעה ההלכתית של התורה מוצאת את ביטוייה ב-D.N.A. הנמצא בכל תא בגופו של כהן הנושא את חותם הגן. כהנים הנפוצים בעולם בכל גלויות ישראל נושאים בגופם את חותם כהונתם. שמעתי את פרופ' קרל סקורצקי מסביר ש"האפשרות לטעות סטטיסטית במחקר זה, היא לא אפשרית. מדובר בענף גנטי ששמר על עצמו ברצף גנטי במשך 106 דורות". פרופ' קרל סקורצקי עצמו הוא כהן וגם הוא עצמו משתייך לענף הגנטי של הכהנים, הנחשב לענף הגנטי בעל הרציפות הגדול ביותר בעולם שנבדק.

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליטי"א

הרב **מאיר שפרוך** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליטי"א
וארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליטי"א
הפוח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר"י **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליטי"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

האם יתכן שבית אחד יהיה שייך לשני עירובי חצרות נפרדים?

אסור להוציאו דרך הפתח האחר של הבית ולהעבירו לחצר האחרת, כיון שבכך מעבירים כלי מביית לחצר שאינה מעורבת עמו.

ואם הניחו את פיתי העירוב של שתי החצרות בבית זה - הרי זה נחשב כעירוב חצרות לשתי החצרות, והן מעורבות זו עם זו, והכל מותר.

[שו"ע שעב, ו, משנ"ב מ, ושעה"צ כד-כה]

בית הפתוח לשתי חצרות, ועירב עירוב חצרות עם שתייהן, והחצרות לא עירבו זו עם זו - שני העירובים חלים על הבית, ומותר להעביר חפצים מהחצרות והבתים לבית זה, ולהיפך. וחפץ ששבת בחצר, מותר להעבירו דרך בית זה (או שלא דרך בית זה) לחצר האחרת, למרות שלא עירבו זו עם זו; שהרי טלטול כלים (שלא 'שבתו' בבית) מחצר לחצר, מותר גם ללא עירוב. אולם, חפץ שהעבירוהו מבית שבאחת החצרות לבית זה -

באיזה מקרה חובה על שתי חצרות לערב עירוב חצרות זו עם זו?

לרצון הדיירים.

ואם נפרצה המחיצה לכל רוחבה, או שרוחב הפירצה הוא יותר מעשר אמות - אף אם רוב המחיצה קיים - אין זה פתח אלא פרצה, והמחיצה בטלה, וממילא נחשבות כחצר אחת, דהיינו שאם לא עירבו זו עם זו, אין העירוב חל. ואם הציבו 'צורת הפתח' במקום הפירצה - הריהי נחשבת כפתח.

[שו"ע שעב, ו-ז, משנ"ב מב, מז, נד, נה, נו, נח, נט רס, וביה"ל ד"ה ואם]

שתי חצרות שיש ביניהן מחיצה בגובה עשרה טפחים - דהיינו מחיצה ממש, או שהאחת גבוהה מחברתה עשרה טפחים, או שהאחת גבוהה מחברתה חמשה טפחים ומגודרת בגובה חמשה טפחים - אינן יכולות לערב עירוב חצרות זו עם זו. ואם המחיצה נפרצה - אף אם לא נפרצה לכל גובהה, אלא אך התמעטה בגובהה לפחות מעשרה טפחים - אם רוחב הפירצה הוא עשר אמות או פחות, הריהי כפתח, ויכולות לערב, בהתאם

שתי חצרות שביניהן מחיצה - האם מותר להעביר חפצים מהבתים לראש המחיצה ללא עירוב חצרות?

טפחים לפחות, שאז הוא נחשב כמקום חשוב לעצמו, ואינו טפל לשתי החצרות; ומאחר ושייך לשתי החצרות, דינו כחצר משותפת. אבל אם רוחב ראש המחיצה פחות מארבעה טפחים - הרי זה 'מקום פטור', ומותר להעביר חפצים ממנו לבתים, ולהיפך; ובלבד שלא יעבירו דרכו חפצים מחצר אחת לבתי החצר האחרת, ולהיפך.

[שו"ע שעב, ו, משנ"ב מה-מט, וביה"ל ד"ה ולא; ראה ביאורים ומוספים דרשו, 36]

בהמשך לאמור: שתי חצרות שיש ביניהן מחיצה - ראש המחיצה, דהיינו השטח שעל גבי עובי המחיצה, נחשב כחצר משותפת, ולכן, מותר להעביר חפצים ממנו לחצרות, ולהיפך, וכן להעביר דרכו חפצים מחצר לחצר. אולם, אסור להעביר חפצים ממנו לבתי שתי החצרות, ולהיפך; וכל שכן שאסור להעביר דרכו חפצים מחצר אחת לבתי החצר האחרת, ולהיפך.

במה דברים אמורים? כשרוחב ראש המחיצה הוא ארבעה

* אין בתים או חצרות יכולים לעשות 'עירוב חצרות' אלו עם אלו, אלא כשיש ביניהן פתח הראוי לכניסה וליציאה, או חלון הראוי להעברת חפצים מזו לזו. אך אם שני הבתים פתוחים לחצר שעשו בה עירוב חצרות - רשאים לטלטל מזה לזה אף דרך פתח או חלון שאינם במידה הנדרשת; וכך הדין גם בשתי חצרות הפתוחות למבוי, ועשו 'שיתוף מבואות' ביניהן.
* חכמינו ז"ל כללו כללים בנוגע למידות שטח הלכתיות, אשר אינם תואמים את החישוב המדויק. ובמידות הנוגעות לדינים דרבנן יש לנהוג בהתאם למידות אלו; ויתכן שאף במידות הנוגעות לדינים דאורייתא.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

חפץ שנפל לאוויר רשות הרבים ולא הגיע לקרקע - האם מותר להחזירו לרשות היחיד?

לעשרת הטפחים התחתונים של רשות הרבים - מותר להחזירו לרשות היחיד, ואף אם החפץ אינו תלוי באוויר, אלא נח על גבי זיז כלשהו הבולט באוויר שמעל רשות הרבים; והטעם, מפני שהאוויר שמעל לעשרה טפחים אינו רשות הרבים, אלא 'מקום פטור'.

[שו"ע ש"ב, ב, ומשנ"ב יא-יג]

חפץ שנפל לרשות הרבים, וקצהו האחד נותר ברשות היחיד ביד אדם העומד שם - גזרו חכמינו ז"ל שלא למושכו בחזרה לרשות היחיד, מחשש שיבואו להקל ולמשוך בחזרה אף חפץ שקצהו לא נותר ביד העומד ברשות היחיד, ויצא כולו לרשות הרבים; ויעברו על איסור דאורייתא של 'הוצאה' מרשות לרשות. אולם, אם החפץ נפל לאוויר שמעל רשות הרבים, ולא הגיע

הלוח היומי

ד' באייר | ר' שמואל אליהו ב"ר שאול ידידיה טאוב זצ"ל, האדמו"ר ממודז'יץ, ב' אמרי אש

ביום זה בשנת תש"ח נפל גוש עציון בידי הלגיון הערבי, כאשר במהלך הקרבות נהרגו מאות מתושבי הגוש הי"ד, ע"י ערבים צמאי דם.

יארצייט:

תנ"ח: ר' יעקב ב"ר אהרן ששפורטס זצ"ל, ר"י כתר תורה ועץ חיים-אמסטרדם, רב קהילות הספרדים בלונדון ועוד, ב' עדות בעקב, תולדות יעקב, ציצת נובל צבי ועוד.

תרנ"ב: ר' יוסף דב בער ב"ר יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל, אב"ד בריסק וסלוצק, ב' בית הלוי.

תשי"ד: ר' משה דוד ב"ר יוסף שלמה זלמן אסטרייכר זצ"ל, אב"ד טשימפא, מונקטש ועוד, ב' תפארת אדם (על השו"ע).

תשד"מ: ר' שמואל אליהו ב"ר שאול ידידיה טאוב זצ"ל, האדמו"ר ממודז'יץ, ב' אמרי אש.

מדוע מותר לשבת חתן בדרשה ואין בכך איסור אבק לשון הרע?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

יכול לעשות זאת, לא יאמר לו: "והרי פלוני סיפר לי שעשית לו טובה זו". משום שבכך מתעוררת תרעומת בלב השומע על אותו פלוני, מדוע סיפר על הטובה שעשה עמו, ובגלל זאת אינו יכול להשתמט עכשיו מהמבקש.

ודוגמה נוספת: המשבח את ראובן בפני שמעון שותפו על שנתן לו הלוואה או צדקה וכדו'. יש להיזהר בכך, משום שעל ידי זה יכול לגרום תרעומת בלב שמעון על כך. ואף יכול לגרום בכך היזק לראובן או מחלוקת בינו לבין שותפו. ב'ביאורים ומוספים' מזכירים בהקשר לכך גם את איסור אבק לשון הרע - סיפור שבח על אדם בסיטואציה שיכולה לגרום שהשומעים יתעוררו לדבר בגנותו. התנאים שבהם אסור לדבר בשבחו של אדם הם: א) בפני שונאו. ב) ברבים. ג) להרבות בשבחו. אך באופנים אחרים, אדרבה, נאמר בגמרא שמי שהשמועות עליו טובות מותר לשבחו, והמשבחו ינחו לו ברכות על ראשו.

מכך עולה שאלה מעניינת: כיצד מותר לשבח חתן וכלה בדרשה, שהיא בפני רבים, ובדרך כלל מרבים בשבחים? ב'ביאורים ומוספים' מביאים על כך הסבר (בשם שו"ת לחפץ בחיים), שכפי שכתב המהרש"ל שרק לגבי חברו יש הקפדה על סיפור שבחו, אך על רבו בוודאי מותר, מפני שכל תלמיד מחוייב לספר בשבחו ואין בו קנאה, כך הדין לגבי חתן, כיון שמצווה לשבחו, ואם כן אין בו קנאה.

בהלכות הנלמדות היום בסדרר הלימוד היומי בחפץ חיים (הלכות רכילות כלל ח סעיפים א-ב) עוסק החפץ חיים באיסור אבק רכילות. ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו' מזכירים את דברי הגמרא הידועים שאין יום שאדם ניצל בו מאבק לשון הרע ורכילות, ואת ביאורו של המסילת ישרים שהסיבה היא משום שלרוב דקותו של איסור זה אין בני אדם מכירים אותו, וישנם דיבורים רבים הנראים קלים ורחוקים מרכילות, עד שאין בני אדם מעלים בדעתם שיש איסור בדבר.

נשמע מייאש... אולם ב'ביאורים ומוספים' מביאים על כך את דברי ה'חפץ חיים' במקום אחר, המסביר שכוונת הגמרא היא שבסתמא, ללא לימוד, אי אפשר להינצל, אבל מי שנותן עיניו ולבו ורעיונותיו לזה, יכול להינצל. אם כן, יש עצה. וזו אכן מטרת הלימוד ב'חפץ חיים', להביא למודעות את המכשולות הטמונות בכל מיני סיטואציות יומיומיות שאנו נתקלים בהן, וכך לדעת להיזהר מהם.

החפץ חיים מביא מספר דוגמאות לאיסור אבק רכילות, שהכלל העולה מהן הוא - איסור לספר דבר מה שפלוני אמר או עשה, אף שאין בדבר זה כל גנות, אם מכל מקום הדברים עלולים להביא לתרעומת בלב השומע כלפי אותו פלוני. אחת הדוגמאות היא: אדם שמבקש טובה מחברו והוא אומר לו שאינו